

För alla verksamhetsutövare gäller att egenkontrollen efterlevs. Egenkontrollen regleras i Miljöbalken (1998:808) och i Förordning (1998:901) om verksamhetsutövarers egenkontroll (FVE). Miljöbalken gäller för alla verksamheter medan FVE gäller anmälnings- eller tillståndspliktiga verksamheter.

Egenkontroll innebär förenklat att den som är ansvarig för en verksamhet måste göra sin egen kontroll så att verksamheten inte orsakar skada på människa eller miljö. Det handlar om att tänka efter före så man vet hur risker och skador förebyggs.

Miljöbalken (1998:808)

Miljöbalken trädde i kraft 1999 och genom denna samlades alla lagar som gäller miljön på ett och samma ställe. Miljöbalken utgår från de Allmänna hänsynsreglerna och det är även dessa regler som egenkontrollen grundar sig på. Miljöbalken och de allmänna hänsynsreglerna gäller för alla verksamheter.

Kunskap

Genom egenkontrollen är det verksamhetsutövarens ansvar att skaffa sig den kunskap som behövs för att driva verksamheten utan att det uppstår skada på miljön. Detta innebär att verksamhetsutövaren själv ska ta reda på vilka lagar och regler som gäller för den egna verksamheten. Genom kunskapskravet gäller också att verksamhetsutövaren är väl insatt i hur verksamheten bedrivs och har kunskap om hur denna kan påverka miljö och hälsa.

Omvänd bevisbörda

Detta betyder att det är verksamhetsutövaren som skall bevisa för kontrollmyndigheten att verksamheten bedrivs på ett ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt bra sätt. Detta innebär alltså att det inte är kontrollmyndigheten som skall leta fel utan att det är verksamhetsutövaren som skall bevisa att det inte finns några fel.

Bästa möjliga teknik

Med bästa möjliga teknik menas att den teknik som används skall vara den bästa nu tillgängliga när flera olika aspekter väges in. I ställningstagandet skall det tas hänsyn till den använda tekniken för produktion, drift, kontroll och skydd av människors hälsa och miljö samt även aspekter såsom planering, arbetsledning, utbildning, ansvarsfördelning och rutiner för drift, skötsel och underhåll.

Ansvar

Ansvar för egenkontrollen ligger hos verksamhetsutövaren. Egenkontrollen bör inordnas så att den blir en naturlig del av det dagliga arbetet och bör omfatta organisatoriska, administrativa och tekniska åtgärder. Egenkontrollen skall också vara anpassad till verksamheten. Om verksamheten har liten påverkan på miljön och inte är tillstånds- eller anmälningskyldig behöver inte heller egenkontrollen vara särskilt omfattande, större verksamheter innebär därmed mer omfattande egenkontroll.

Det är också upptill verksamhetsutövaren att göra en ansvarsfördelning och denne kan därmed delegera visst ansvar till andra medarbetare förutsatt att de har den kunskap som behövs. Det slutgiltiga ansvaret vilar alltid på verksamhetsutövaren.

Planering och kontroll

För att ha kontroll över sin verksamhet behövs klara rutiner som strukturerar arbetet, ett så kallat kontrollprogram. Ett alternativ kan vara att använda sig av ett kvalitetssystem. Syftet med detta kontrollprogram är att undvika olägenheter och genom att i ett förebyggande syfte undersöka vilka konsekvenserna kan bli av alternativa åtgärder. Det är bra om kontrollprogrammet är dokumenterat. Hos vissa branchorganisationer finns färdiga egenkontrollprogram som redan är anpassade för verksamheten.

I Egenkontrollen bör det också ingå någon form av kontrollåtgärder där verksamhetsutövaren kontrollerar resultaten för driften som sedan dokumenteras. Dessa kontroller kan bestå av mätningar eller beräkningar som ger kunskap om hur stor miljöpåverkan verksamheten har samt om den efterlever de krav som finns. Omfattningen på denna kontroll skall anpassas efter verksamhetens art och dess påverkan på hälsa och miljö.

Risker

Risker är ett annat område som bör undersökas av verksamhetsutövaren. Men detta menas att det bör undersökas om det eventuellt finns några risker för att olägenhet för hälsa och miljö kan uppstå. Detta är ett sätt att i förväg ha kontroll över verksamheten. Exempel på detta kan vara att ta reda på om den normala driften kan påverka människa och miljö. Det kan också vara att undersöka om det kan uppstå utsläpp eller buller vid förändringar i verksamheten.

Hålla sig underrättad

Att verksamhetsutövaren håller sig underrättad om hur verksamheten kan påverka miljön är en av grundstenarna i egenkontrollen. Detta gäller både för driften av verksamheten och för de produkter som produceras.

Förordning (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll

Miljöbalkens hänsynsregler gäller för alla verksamheter men för dem som är anmälnings- eller tillståndspliktiga finns ytterligare krav. Det skall finnas en fastställd och dokumenterad ansvarsfördelning där det går att utläsa vem som ansvarar för att olika krav och lagar efterlevs. Det skall finnas dokumenterade rutiner för drift och kontrollutrustning samt en dokumenterad miljö/hälsorisk bedömning. Även en kemikalieförteckning ska finnas. Om det skulle uppstå driftsstörningar som kan innebära olägenheter för människors hälsa eller för miljön, så skall tillsynsmyndigheten underrättas om detta omgående.